

megjelenve, vendégként ismertessenek egy-egy aktuális kérdést, lehetőleg kísérletekkel, illetve vetített képekkel kapcsolatban. Ily népszerű előadások kilátásba vétettek a gépgyártás és a mesterséges fűtés, a modern fűtés, a gőzgépek története, a hadászati repülés, a modern közlekedés, az ókori építkezés, a lakás berendezési művészet, a gőzturbinák, a magas feszültségű elektromos tünemények a nemzetgazdaságban műszaki vonatkozásai és egyéb kérdések köréből.

Az egyesület reméli, hogy ebbeli törekvései a közönség rokonszenvével fog találkozni és hogy ily irányu működése hozzá fog járulni városunk kulturális közéletének fejlődéséhez.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor:

PÉNTEK: *Primerose kisasszony*, vigjáték.

SZOMBATON: *Tündérszerelmem*, daljáték, bemutató.

VASÁRNAP d. u.: *Orfeusz*, operett.

VASÁRNAP: este: *Tündérszerelmem*, daljáték.

Almássy és Heltai.

(*Saját tudósítónktól.*) A színház belső ügyeiről nem szívesen szólunk a nyilvánosság előtt, mert ezek az ügyek rendszerint nem is tartoznak a nagyközönségre. Vannak azonban esetek, amelyek nem a társaság, vagy az igazgatóság kulisszatitkai, hanem a város dédelgetett kulturintézeteinek életpezódjai és mint ilyenek, a nagyközönség jogos ellenőrzése elé tartozó kérdések.

A színház művészeti dolgait csak félsikerrel bírálhatja a színházi kritika, ha ezeket a kérdéseket nem ismeri vagy fel nem veti. Ez a szempont, a művészeti, készlet bennünket is arra, hogy egy olyan esetről adjunk számot, amely épen nem a nagy nyilvánosságnak szánt módon ment végbe.

A színház emberei előtt nem ismeretlen az az ellentét, amely *Almássy* Endre és *Heltai* Jenő között néhány hét óta fennáll. A direktor a jogában és különösen módjában álló önkénnyel intézi a színház és a színészek dolgait és ez utóbbiak, ha bajt és kellemetlenséget nem akarnak, csak végső esetben fejtenek ki ellenállást. Almássy Endre egy idő óta feltűnően mellőzte Heltait, a színháznak ezt a kiváló tehetségű tagját, a szerepek elosztásánál és ebből — a motivum egyelőre ismeretlen. Keletkezett az igazgató és a művész háborúsága. Ezt a tényt a nyilvánosság is megállapíthatta, Heltai pedig, akit nem vezet a fiatalok tulbuzgó hiúsága, türt és várt, bizonyára kedvezőbb szeszélyek idejét remélve. Megkapó konzekvencia mutatkozott abban a mellőzésben és így Heltai kezdte a „lógós“, a másodrendű szerepeket, amelyeket neki kiosztottak, visszaküldözgetni, ami a direktort dühbe hozta. Kedden este felhívatta magához Heltai Jenőt és ingerülten felelősségre vont a szerepelfogadásokért, Heltai pedig állta a sarat és kijelentette, hogy szerződése értelmében nem köteles és ezután már nem is hajlandó másodrendű szerepeket játszani, nem hagyja magát lejáratni, ha eddig játszott kicsiny és nem a szerepkörébe tartozó szerepeket, ezt szíveségből tette, azonban jövőjét és egy esetleges új szerződés kilátásait nem teheti kockára a művezetés indokolatlan szeszélyei kedvéért. A vita oly heves

hangu és oly lármásan folyt, hogy a folyosón, sőt a lejárókon is számos fültanuja volt, akik révén nekünk is tudomásunkra jutott. A direktor csakhamar ki is rukkolt a fárbával, kijelentvén, hogy *egyáltalában nem ragaszkodik a Heltaival való szerződéséhez.*

Ebben a stádiumban áll a dolog ma is. Látható és ellenőrizhető tehát, miképpen sikanizálja a művezetés legértékesebb tagjait, mint kedvetleníti el őket és mint szeretné azok értéknevóját sülyeszteni, hogy *az után kisebb igényekkel helyettesítse őket.* Megtörtént ez más esetben is, nem ujság. Ismert dolog, hogy Almássynak vannak favorizáltjai és néha az indító okok is ismeretesek. Ellenben nem lehet közömbös sem a közönség sem a kritika előtt tudni azt, hogy mi okozza a színháznál az egyéni ambíció pusztulását, az összjáték romlását, a nagyobbára szerénytehetségű fiatalok térhódítását. Hasonló antipátia folytán tette jégre a direktor *Pogány* Bélát is, ezt a kiválóan értelmes és ambiciózus színészt és alig van ember a színháznál, akinek konkrét hasonló panasza nem volna.

Mi csak a színház művészi nivója szempontjából nézzük a dolgot és kérdezzük: megengedhető-e az, hogy a város támogatását és ellenőrzését élvező, monopóliumként kezelt kulturintézetben, igazságtalan szeszélyek uralkodjanak! Ezek a dolgok nagyrítván kerülnek a nyilvánosságra, a színházi bizottság filesein frázisos és simányelvű referádák esnek csak, de soha sem hallatszik az audiatív et altera pars! Más dolog az, hogy Heltai Jenőnek ez év áprilisában már kész megállapodása volt a budapesti Népoporával, tehát a magyar színész Mekkájának küszöbén állott, amikor *Almássy* Endre a szerződésére ütve kijelentette, Heltai minden könyörgése dacára, hogy nem engedi el. Ha Almássy mindenképpen egyenrangú kollégájával szemben félve így járt el, bizonyára jelentős, a művész értékéhez fűződő okok vezették, — mi történt tehát azóta, hogy Almássy nem reflektál annak a színésznek a munkásságára, akit emelkedő pályáján talán végzetesen megakasztott, egyszerre nem reflektál és a mennyiben reflektál rá, elhalmozza szerepköréhez nem tartozó és sokszor segédszínészt illető szerepekkel!

Ezzel joggal kíváncsi a színházzal törődő közönség, valamint arra is, hogy miért mellőzik Heltai Jenőt, akivel mindenki megvan elégedve, csak — és egyszerre a direktió nem?

* **Amikor Baján színháznak.** Érdekes hírt jelentenek Bajáról, ahol most az elmúlt nyáron a vásártéren ütötte föl sátorát a muzsa. A szó szoros értelmében sátorát, amelyben aztán *Krémer* Sándor színidirektor kis csapata küzködött a muzsával és a közömbösséggel. Az érdekesség azonban nem itt kezdődik, hanem a vásártéri bérlőnél, akit helypénzek illetnek meg a márhák és bódék után, ha sátoruk fáját a *marhavásártér* porondjára szurják. A bérlő ur, aki az élet reálisabb oldalával foglalkozik, ebből a nézőpontból szemlélte a kérdést, illetőleg a színházi bódét és kilencszázkilenevenhét korona helypénzt akart bevasalni a direktoron, aki nem fizetett. Erre azután a várostól követelte a pénzt, majd a közigazgatási bizottsághoz fordult, amely azonban kimondotta, hogy a színházat nem lehet úgy bírálni, mint a *mutatványos bódét.* A helybérlő ur tehát most megtanul különbséget tenni bódé és bódé között. Elcsodálkozva kénytelen látni, hogy a színház színház marad, ha ponyvából van rudra feszítve mind a négy fala. Amíg az ökrök, lovak, lábasjóságok és mozibódék után ki-

járt neki az obulus, addig a színház sátora egy fejjel kinőtt az említett kategóriából, a melyen belül — az ő szempontjából — a helypénzek nagysága teszen különbségeket. Ő bizonyára ninesen megelégedve az itélkezéssel, hiszen minden bódén, mely hódolattal fizette meg eddig a helyadót, ott ragyogott a *művészet* fölírás.

* **Zoltánka.** Az idei színházi évben mutatkozik be a közönségnek, mint drámaíró *Krudy* Gyula, a kitűnő novellista. Igen érdekes darabot írt, szomorujáték négy felvonásban, *hőse Petőfi Sándor fia, Zoltán.* Az ötvenes években játszik a telivér magyar darab, a finom Bidepayer-korszakban, annak életét, levegőjét, minden graciositását viszi a színpadra. Megkapó szerelmi történet, amikor Zoltánka hazakerül anyja házához és gyermeklelkének minden tisztaságával imádja Szendrey Juliát. *Krudy* Gyula darabját a Magyar Színház fogja előadni január végén, vagy februárban.

* **Tündérszerelmem.** A színházi iroda jelenté: A szombaton bemutatóra kerülő daljáték, *Huszka* Jenő, „Tündérszerelmem“ című műve, egyre jobban bontakozik ki az előkészületekből. Nem operett ez, a zenéje is magasabb stílusú muzsika, poétikus meséje *Jókai* novellájából készült, ami maga is amelletti bizonyít, hogy ment minden frivolitástól. A modern irodalom által — igazság és jog nélkül — annyira mellőzött romantika éled föl benne, amint hogy az irodalom és a művészet legszebb kincsei a romantikából táplálkoznak. Az érdeklődés olyan nagy az előadás iránt, hogy a jegyek javarésze máris elkelt. Tele van a darab hálás szereppel. *Dévi* Rózi játssza az aranyhaju tündérleányt, akiből székegy menyecske válik. *Solymosi* lesz a falu baktere, *Oláh* Gyula a tündérleányt elrabló legény, aki a mese szerint is beugrik a tóba és kilozza onnan a harangot. *Miklósi* Margit mint a bakter felesége, *Szatmári*, a groteszk megjelenésű vizikirály, *Körmendy* Ilona, a cincér, *Szücs* Irén, *Pogány* Béla segítik diadalra a darabot.

* **A balkáni háboru a moziban.** Az *Uránia*-színház igazgatósága nagy anyagi áldozatok árán megszerezte azokat a filmeket, melyek a haretéren készültek. Szombattól kezdve, minden műsoron szerepelni fog egy-egy érdekesítő, természet után készült háboruskép.

* **Legjobb színházi cukorkák Ljendenfeld Bertalan Első szegedi cukorkagyárában, Kárász-útca 8. szám alatt kaphatók.**

* **Te győztél!** Szenzációs premier volt csütörtökön este az *Uránia*-színházban. Vetítésre került: *Te győztél!* című három felvonásos társadalmi dráma, melyben a főszerepet *Weldamár* *Psylander* és *Elsa Frölich* játszották. Ez a dráma arról nevezetes, hogy *Psylander* ebben aratott legnagyobb diadalt. Szegeden is óriási sikere volt a drámának. A szenzációs műsor még csak pénteken látható az *Urániában.*

* **A tata, mint dada.** Nem igaz az, mintha a magyar filmek rosszabbak lennének a külföldiekénél. Fényesen igazolja ezt az állítást a *Hunnia* legújabb fölvétele: „A tata, mint dada“, melyet csütörtökön este mutattak be a *Vass*-mozgóban. A fényes bohózatnak páratlanul nagy sikere volt. Különösen *Vendrey* Ferenc mókái tetszettek. A műsört kiegészítette *A fekete nők* című két felvonásos dráma, mely megható jelemek sorozata. A kitűnő műsört csak pénteken adják még.

* **Auffenberg és Berchtold.** *Berchtold* Lipót gróf külügyminiszter ma reggel Bécsből visszaérkezett Budapestre. *Auffenberg* lovag közös hadügyminiszter ma délelőtt negyed tíz órakor fölkereste *Berchtold* gróf közös külügyminisztert a királyi palotában lévő lakásán és egy óra hosszat tanácskozott vele.